

ZESZYTY

Harc mistrzowskie

Biuletyn **Kręgu Harcmistrzów** Organizacji Harcerzy Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej

Nr 6 – 9-1 maja 2025

Temat numeru: CELE GŁÓWNEJ KWATERY

fot. ks. hm. Marek Różycki

Redakcja:
hm. Marcin Mucha,
hm. Kajetan Kapuściński
hm. Jarosław Cichoń
hm. Mateusz Butkiewicz
hm. Jan Garnecki

Cele Wydziałów
opracowanie hm. Kajetan
Kapuściński

Wydział Formacji
opracowanie hm. Jarosław Cichoń

ZŁAZ INSTRUKTORSKI!
opracowanie hm. Mateusz Butkiewicz
i hm. Jan Garnecki

Skład: Sadek (hm. Maciej Sadowski)

Projekt: hm. Dariusz Grochal

Druhowie harcmistrzowie!

Zapraszam do lektury podsumowania szóstej zbiórki Kręgu Harcmistrzowskiego, która odbyła się w Udrzynku w dniach 9–11 maja 2025 roku. Było to spotkanie szczególne – tuż po Zjeździe, na którym zostałem wybrany na kolejną kadencję Naczelnika. To właśnie w Udrzynku, w gronie harcmistrzów, miałem okazję przedstawić program Organizacji Harcerzy jako organizacji uczącej się – stawiającej na refleksję, wymianę doświadczeń i wspólne poszukiwanie najlepszych dróg wychowania.

W trakcie zbiórki pochylił się nad zagadnieniami kluczowymi dla przyszłości: dyskutowaliśmy o tym, czym jest formacja i jak się za nią zabrać, planowaliśmy Zjazd Instruktorski oraz przyjrzelśmy się zjawisku polaryzacji społecznej. Spotkania w mniejszych kręgach, „Piątka z Naczelnikiem”, a także ognisko z debatą przedwyborczą pozwoliły nam wymienić się doświadczeniami i poglądami w atmosferze otwartości i szacunku.

Nie zabrakło również wymiaru wspólnotowego i duchowego – Msza Święta, rozmowy przy grillu oraz niedzielny spływ stworzyły przestrzeń do pogłębiania relacji i odpoczynku w gronie przyjaciół.

Zbiórka w Udrzynku potwierdziła, że Krąg Harcmistrzowski dojrzewa jako przestrzeń spotkania, wymiany i wspólnego poszukiwania kierunku dla naszej służby. Ten zeszyt jest zapisem tamtych chwil i inspiracją do dalszej pracy.

Czuwaj!

hm. Marcin Mucha

hm. Marcin Mucha
Naczelnik Harcerzy

Cele Wydziałów

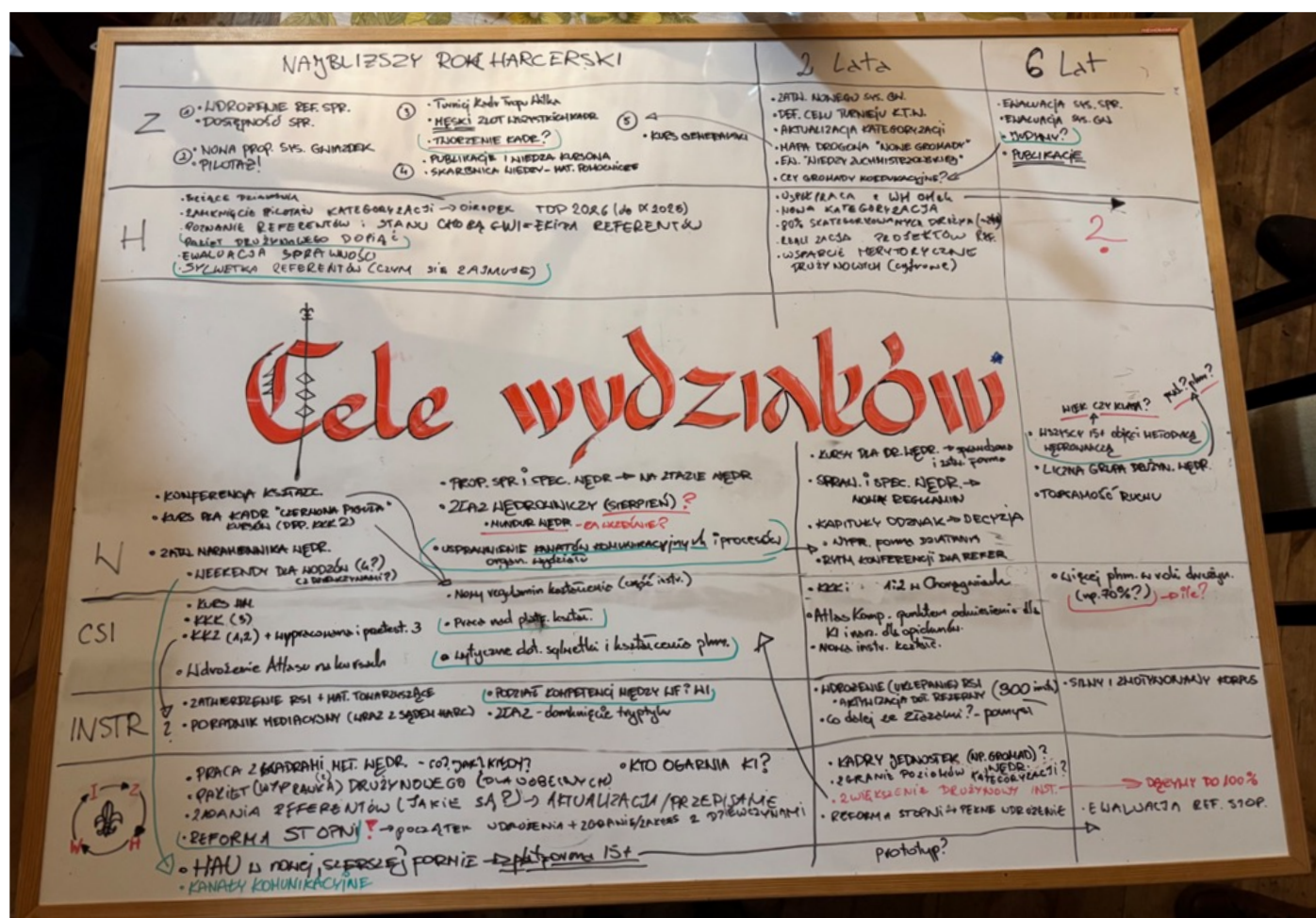
Podsumowanie warsztatu

Warsztat miał na celu konfrontację planów wydziałów - w perspektywie roku, dwóch i sześciu lat - z potrzebami i planami komendantów chorągwi. W ramach warsztatu obydwie grupy opisywały swoje działania i pomysły i miały przestrzeń na dyskusję na ich temat.

W ramach warsztatu zostały przygotowane dwie tablice, które aktualnie służą jako baza do następnych kroków - priorytetyzacji działań, wyłapania “sprzęgieł”, tematów międzywydziałowych, które należy wzmocnić czy zrealizować (zaczęliśmy je określać już w czasie warsztatu), a także do długofalowego planowania pracy wydziałów. Docelowo wszystkie te informacje znajdą się w planie pracy kwatery, a także w terminarzu OHy.

Pozytywną i budującą obserwacją było potwierdzenie, że wszystkie tematy które są ważne dla komendantów chorągwi są zawarte w planach czy działaniach wydziałów. Oby tak dalej! Chcemy teraz wzmocnić tę synergię tak, aby kwatera jak najlepiej odpowiadała na lokalne potrzeby środowisk. Dostrzegamy również, że wydziały mają wspólne potrzeby czy korelujące ze sobą pomysły.

Warsztat prowadził hm. Kajetan Kapuściński - który w nowej kadencji objął funkcję Wicenaczelnika Harcerzy odpowiedzialnego za pracę i współpracę wydziałów. Warsztat ten był więc pierwszą okazją do sprawdzenia nowej formuły, w której Naczelnik wydelegował tę część swoich obowiązków.

Wydział Formacji

Podsumowanie warsztatu

Warsztat Wydziału Formacji miał charakter twórczy i konsultacyjny, a jego głównym celem było zebranie propozycji form pracy i zagadnień, które Wydział powinien podjąć w nadchodzącym okresie. Uczestnicy mieli okazję wymienić się doświadczeniami, refleksjami i pomysłami na rozwój działań formacyjnych w ZHR, zgodnie z misją Wydziału, którą przedstawia jego wizytówka.

W swoich działaniach Wydział Formacji opiera się na współdziałaniu instruktorów i przyjaciół harcerstwa, którym zależy, by ZHR **stwarzał warunki do harmonijnego i pełnego rozwoju człowieka we wszystkich obszarach jego osobowości: duchowym, emocjonal-**

nym, intelektualnym, społecznym, wolitywnym i fizycznym, do pełnienia służby oraz pomagał w odnalezieniu miejsca w społeczeństwie prowadzącego ku spełnieniu człowieka jako osoby ludzkiej.

Podczas warsztatu uczestnicy podkreślali, że jednym z ważniejszych obszarów pracy Wydziału jest **pomoc instruktorskiej Braci w poszukiwaniu śladów Boga w codziennym życiu**, służbie, nauce, pracy i w działaniu harcerskim, co stanowi realizację pierwszego Przykazania oraz pierwszego punktu Prawa Harcerskiego. Wspieranie rozwoju duchowego instruktorów ma być ściśle powiązane z kształtowaniem postaw harcerskich i patriotycznych na co dzień.

fot. Sadek

W trakcie warsztatu wskazano również potrzebę **wspierania instruktorów przeżywających trudności w rozwoju ideowym**, a także wykorzystania potencjału Kręgów Instruktorskich jako środowisk sprzyjających formacji ideowej. Cele te mają być realizowane poprzez współpracę z Organizacją Harcererek, innymi Wydziałami GKH-y, Komisją Harcmistrzowską, Radą Duszpasterską, Komendantami Chorągwi, Komisjami Instruktorskimi, hufcowymi, referentami oraz instruktorami ZHR i harcerzami starszymi, którzy chcą włączyć się w inicjatywę. Wsparcie będzie uzupełniane konsultacjami i wiedzą naukową, także z zakresu specjalistów spoza ruchu harcerskiego.

Wśród propozycji działań zgłoszonych podczas warsztatu znalazły się m.in.:

- pomoc w tworzeniu programów i form pracy zbliżających harcerzy do wiary w Boga, w tym poprzez rozumienie jej aspektów intelektualnych, zgodnie z zasadami zawartymi w encyklice Fides et Ratio Jana Pawła II czy w książkach Michała Hellera;
- rozwijanie naturalnych miejsc oddziaływania ideowego w chorągwiach, hufcach, komisjach, szkołach instruktorskich i kręgach, w których możliwe jest prowadzenie działań formacyjnych;
- wspieranie wymiany doświadczeń pomiędzy instruktorami z różnych środowisk i poziomów doświadczenia harcerskiego;
- wspomaganie opiekunów prób instruktorskich i wędrowniczych;
- kształtowanie kompetencji komunikacyjnych, negocjacyjnych i umiejętności rozwiązywania konfliktów w ramach kursów podharcmistrzowskich;
- tworzenie przestrzeni do dyskusji instruktorskich opartej o Dekalog i Prawo i Przysiężenie Harcerskie;
- inicjowanie i opracowywanie materiałów metodycznych o charakterze ideowym, np. krótkich wywiadów z doświadczonymi drużynowymi, propozycji form pracy z PH dostosowanych do wieku harcerzy;

- wspieranie programów kręgów i drużyn wędrowniczych poprzez organizację spotkań z autorytetami, wizyt w ośrodkach duchowych, poznawanie postaci i wydarzeń historycznych;
- wsparcie w zakładaniu i prowadzeniu kręgów instruktorskich, w tym udział w reformie regulaminu, przygotowanie przewodnika dla nowych kręgów, propozycje budowania obrzędowości, a także przygotowanie „Pakietu na start” obejmującego organizację wędrowek, pielgrzymek lub innych wydarzeń;
- wspieranie wymiany doświadczeń między szefami kręgów instruktorskich oraz ułatwianie wykorzystania dobrych praktyk w chorągwiach i hufcach.

fot. hm. Marcin Mucha

Warsztat pokazał, że kluczowym elementem działań Wydziału jest **współpraca, wymiana doświadczeń oraz tworzenie środowisk sprzyjających rozwojowi ideowemu**, które pozwalają instruktorom na pogłębianie wiary, rozwój osobisty i kształtowanie postaw patriotycznych. Podkreślono również rolę kręgów instruktorskich jako miejsc, w których organizacja służy rozwojowi Ruchu, a różnorodność doświadczeń instruktorów staje się źródłem wzajemnego wzbogacenia i inspiracji.

Druhu, jeśli leży Ci na sercu rozwój ideowy harcerzy i instruktorów, Wydział Formacji zaprasza do współpracy w dogodnej dla Ciebie formie – jako członek lub współpracownik inicjatywy.

Cele Złazu

W stronę wspólnoty, odporności i działania. Jak będzie wyglądał Złaz 2025?

Jakiego chcemy złazu? O tym rozmawiali uczestnicy majowej zbiórki Głównej Kwatery Harcerzy, w której udział wzięli także komendanci chorągwi oraz Krag Harcmistrzów.

Tegoroczny Złaz odbędzie się w dniach **21-23 listopada 2025 r.** na terenie Kujawsko-Pomorskiej Chorągwi Harcerzy. Warto już teraz zapisać sobie termin, ponieważ to wydarzenie, którego absolutnie nie można przegapić!

Dobre przygotowanie to podstawa

Doświadczenie pokazuje, że solidne przygotowanie, zwłaszcza jasne określenie celów i priorytetów, to nie dodatek, ale warunek sukcesu. Gdy wiemy, co chcemy osiągnąć i dlaczego, łatwiej podejmować dobre decyzje, budować spójny program i tworzyć wydarzenie, które naprawdę zostaje z uczestnikami na długo.

Złaz '25 – konkrety wędrownicze

Tegoroczny Złaz domknie **tryptyk wędrowniczy**, a jego motywem przewodnim będzie **siła ducha**. Po wcześniejszych edycjach poświęconych tężyznie fizycznej („Werwa”) i intelektowi („Polot”), zgodnie z symboliką naramiennika wędrowniczego, czas na pogłębienie wymiaru duchowego.

Uczestnicy majowej zbiórki zgodnie uznali, że po dwóch latach warsztatów, rozmów i wymiany doświadczeń pora przejść do konkretów. Każdy instruktor powinien wrócić ze Złazu z gotowymi narzędziami i propozycjami programowymi do wdrożenia w swoim środowisku.

Tę rolę odegrają szczegółowo przygotowane i **opracowane scenariusze wędrownicze**, które będzie można wdrożyć w swoich środowiskach. Chodzi o to, żeby każdy chcący wystartować z ruchem wędrowniczym, mógł wybrać jedno z rozwiązań (np. krag wędrowniczy w hufcu) dopasowane do sytuacji.

Drugim konkretem będą **zadania indywidualne do prób** na stopnie, które są jednym z elementów reformy stopni w Organizacji Harcerzy.

fot. Sadek

Wspólnota wielu kręgów

Wśród propozycji pojawiły się:

- zadania przedzłazowe dla chorągwi,
- wspólna odpowiedzialność patroli za codzienne życie,
- zbiórki kręgów instruktorskich w ramach chorągwi i w trakcie Złazu.

Równie istotna ma być **kultura rozmowy**. Dyskusja na temat wartości i duchowości będzie wymagać otwartości na różne poglądy, szacunku i umiejętności słuchania siebie nawzajem.

Odporność psychiczna i duchowość

Jednym z filarów Złazu ma być **odporność psychiczna**, nie w formie „motywacyjnych haseł”, ale konkretnej pracy nad sobą: warsztaty, zadania indywidualne, rozmowy przy stole.

Obok tego pojawią się **formy rozwijające duchowość** – liczymy tutaj na inspirację i wymianę doświadczeń między chorągwiami. W kontekście przestrzeni na refleksję padła również propozycja **rezygnacji z telefonów komórkowych** na czas Złazu, jako sposób na budowanie uważnej obecności i skupienia.

Przygotowania i forma

– na poważnie i z humorem

Nie zabraknie także sprawdzonych rozwiązań z poprzednich lat. W ramach przygotowania do złazowych warsztatów planowane są **webinary z udziałem ekspertów zewnętrznych**, którzy pomogą instruktorom lepiej wejść w tematykę wydarzenia.

W złazowej ofercie nie zabraknie też **wyzwań fizycznych i artystycznych**, z odrobiną humoru i dystansu. W kuluarach mówi się nawet o przygotowywanym... **stand-upie!**

Co w trawie piszczy?

Złaz będzie też okazją do poznania tego, **co obecnie dzieje się w Organizacji Harcerzy**, a dzieje się sporo! Kanon wędrowniczy, reforma kategoryzacji, nowe sprawności zuchowe – to tylko początek.

Pojawi się też przestrzeń do **prezentowania własnych pomysłów i inicjatyw**. Zeszłoroczny Targ Rozmaitości sprawdził się w tej roli doskonale.

Nie zabraknie również tematów bieżących, takich jak **obrona cywilna**. Prace zespołu ZHR w tym obszarze trwają intensywnie, a Złaz będzie jednym z pierwszych miejsc, gdzie zaprezentowane zostaną ich efekty.

Weź nie pytaj, weź przyjedź

Takie są efekty wspólnego „programowania” Złazu. Co teraz? Czas przełożyć plany na konkretne działania i tu pałeczkę przejmuje komendant Złazu, phm. Mateusz Butkiewicz, który może liczyć na pełne wsparcie Głównej Kwatery Harcerzy.

Zarezerwujcie listopadowy termin i wypatrujcie pierwszych komunikatów dotyczących zgłoszeń.

Złaz 2025 nadchodzi i zapowiada się wyjątkowo!

Drodzy Druhowie,

mamy przyjemność zaprosić Was na ostatni, poświęcony tryptykowi wędrowniczemu

Złaz Organizacji Harcerzy

HART 2025

Spotkamy się w malowniczej osadzie w Biskupinie, gdzie znajduje się jedno z najważniejszych stanowisk archeologicznych w Europie. Odkryto tu zachowany gród sprzed ponad 2700 lat, będący bezcennym źródłem historii dawnych społeczności.

Co w planach? Rozmowy o reformach stopni, bezpieczeństwie, o bieżących działaniach harcerskich i rozwój ducha instruktorskiego. To okazja do wspólnej refleksji, warsztatów i budowania silnej, świadomej wspólnoty instruktorów.

Zapisy ruszą już 16 października o godzinie 20:00!

mail: zlazohy.hart@zhr.pl - www.harcerze.zhr.pl

Polaryzacja społeczna

– wyzwanie i zadanie dla wychowawców

Tegoroczna kampania prezydencka pokazała, jak silnie polaryzacja przenika nasze życie publiczne. Narastające emocje, wzajemna nieufność i gotowość do postrzegania przeciwnika politycznego nie jako adwersarza, ale wręcz zagrożenia, stały się elementem codziennych rozmów.

„Różnorodność nie jest zagrożeniem, lecz źródłem siły.”

Zjawisko polaryzacji można lepiej zrozumieć, gdy spojrzymy na nie z różnych perspektyw. Badania kulturowe Geerta Hofstede’a pokazują, że społeczeństwa różnią się w podejściu do autorytetu, niepewności i indywidualizmu. Polska kultura, z jednej strony zakorzeniona w silnym poczuciu wspólnoty, a z drugiej charakteryzująca się znacznym dystansem wobec władzy, łatwo generuje napięcia, gdy obywatele czują, że ich głos nie jest słyszany. Psychologia społeczna, w szczególności reguły wpływu opisywane przez Roberta Cialdiniego, uświadamia, że kampanie polityczne intensywnie wykorzystują mechanizmy takie jak społeczny dowód słuszności czy reguła autorytetu. Dopelnia to perspektywa psychologii poznawczej: w obliczu nadmiaru informacji sięgamy po heurystyki – uproszczone schematy myślenia, które sprawiają, że szybciej kategoryzujemy

ludzi na „naszych” i „obcych”. Wreszcie analiza dynamiki osobowości, jaką proponuje Eric Berne w książce *W co grają ludzie*, pokazuje, że wiele sporów politycznych rozgrywa się według powtarzalnych scenariuszy, w których role ofiary, prześladowcy i wybawcy powracają w niekończących się cyklach.

Polaryzacja nie jest więc jedynie kwestią emocji, lecz **złożonym splotem czynników kulturowych, społecznych, poznawczych i osobowościowych**. I właśnie dlatego harcerstwo, ze swoją metodą wychowawczą, ma narzędzia, aby jej przeciwdziałać. Zespoły zadaniowe, patrole i zastępy uczą współpracy w grupach, które z założenia nie są jednorodne. Każdy w nich ma swoje mocne i słabe strony, różne temperamenty i doświadczenia. Wspólne działanie w warunkach wzajemnego szacunku uczy, że różnice zdań mogą być okazją do nauki dialogu, a nie powodem podziału.

Dla nas, harcmistrzów, to ważna wskazówka. W kręgach instruktorskich i w pracy z młodzieżą możemy świadomie modelować sytuacje, w których odmiennosc poglądów jest czymś naturalnym. Wspólny cel – zadanie zespołu, służba na rzecz innych, gra terenowa czy projekt społeczny – pozwala doświadczać jedności pomimo różnic.

DO ZAPAMIĘTANIA

- Polaryzacja to nie tylko emocje, lecz także kultura, mechanizmy wpływu, heurystyki i gry społeczne.
- Harcerska metoda pracy w małych grupach uczy współpracy ponad różnicami.
- Zadaniem instruktora jest stwarzanie przestrzeni, w której spór nie musi oznaczać wrogości.

Bibliografia

- Berne, E. (1964). *Games People Play* [wyd. pol. *W co grają ludzie*]. Warszawa: PWN.
- Cialdini, R. (2001). *Influence: Science and Practice*. Boston: Allyn & Bacon.
- Hofstede, G., Hofstede, G. J., Minkov, M. (2010). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. New York: McGraw-Hill.
- Kahneman, D., Tversky, A. (1974). *Judgment under Uncertainty: Heuristics and Biases*. *Science*, 185(4157), 1124–1131.